

FOLKETINGET
RIGSREVISIONEN

November 2025

Rigsrevisionens notat om
beretning om

indsatsen for at nedbringe brug af tvang i psykiatrien

Opfølgning i sagen om indsatsen for at nedbringe brug af tvang i psykiatrien (beretning nr. 11/2020)

20. oktober 2025

RN C117/25

I. Baggrund og konklusion

1. Rigsrevisionen følger i dette notat op på sagen om indsatsen for at nedbringe brug af tvang i psykiatrien, som blev indledt med en beretning i februar 2021. Opfølgningen sker med henblik på at vurdere, om de initiativer, som indenrigs- og sundhedsministeren har stillet Statsrevisorerne i udsigt i lyset af Statsrevisorerne bemærkninger og Rigsrevisionens beretning, er gennemført. Sundhedsministeriets ressort overgik til Indenrigs- og Sundhedsministeriet i 2022, og vi omtaler derfor ministeriet som Indenrigs- og Sundhedsministeriet, når vi i dette notat gennemgår de fremadrettede initiativer. Vi har tidligere behandlet sagen i notater til Statsrevisorerne af 6. august 2021, 29. juni 2023 og 29. august 2024.

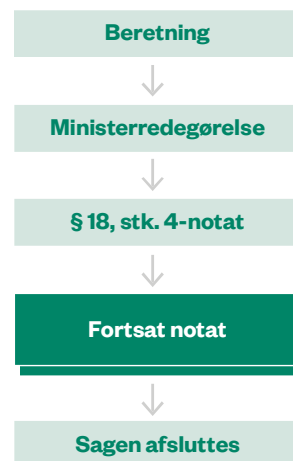
2. Beretningen handlede om, hvorvidt Sundhedsministeriet og regionerne havde styret indsatsen for at nedbringe brug af tvang i psykiatrien tilfredsstillende, så det fastsatte mål blev indfriet. Målet var, at regionerne skulle halvere brugen af tvang i psykiatrien i perioden 2014-2020.

3. Da Statsrevisorerne behandlede beretningen, fandt de, at Sundhedsministeriets og regionernes styring af indsatsen for at nedbringe brugen af tvang i psykiatrien var utilfredsstillende. I perioden 2014-2020 var andelen af bæltefikserede patienter faldet, men ikke nok til at indfri målet om en halvering. Samtidig var den samlede brug af tvang steget.

Konklusion

Indenrigs- og Sundhedsministeriet har udarbejdet en ny monitoreringsmodel, så ministeriet kan følge op på udviklingen i brugen af de tvangsformer, som indgår i ministeriets nye mål om at nedbringe tvang i psykiatrien. Målet er, at antallet af episoder med bæltefiksering, fastholdelse og akut beroligende medicin med tvang pr. 100.000 borgere skal reduceres med 30 % i 2030 set i forhold til et gennemsnit over perioden 2021-2023.

Sagsforløb for en større undersøgelse

Du kan læse mere om forløbet og de enkelte step på www.rigsrevisionen.dk

Ministeriet har i 2025 offentliggjort den første opfølgning på det nye mål. Opfølgningen viser, at antallet af episoder med bæltefiksering, fastholdelse og akut beroligende medicin med tvang pr. 100.000 borgere er reduceret med 10 % i 2024 set i forhold til perioden 2021-2023.

Rigsrevisionen konstaterer, at ministeriet har udviklet en ny monitoreringsmodel og løbende følger udviklingen i brugen af tvang i psykiatrien. Vi vurderer på den baggrund, at sagen kan afsluttes.

II. Status på sagen

4. På baggrund af beretningen og Statsrevisorernes bemærkninger har vi fulgt op på følgende punkter:

Et opfølgningspunkt afsluttes, når Statsrevisorerne på baggrund af indstilling fra Rigsrevisionen vurderer, at myndighedernes initiativer er tilfredsstillende.

Opfølgningspunkt	Status
1. Region Hovedstadens og Region Nordjyllands styring af indsatsen for at nedbringe brugen af tvang.	Afsluttet i forbindelse med notat til Statsrevisorerne af 6. august 2021.
2. Indenrigs- og Sundhedsministeriets arbejde med at fastsætte nye målsætninger for tvang og den medfølgende monitoreringsmodel.	Den del, der omhandler ministeriets arbejde med at fastsætte nye målsætninger for tvang, er afsluttet i forbindelse med notat til Statsrevisorerne af 29. august 2024. Den del, der omhandler implementeringen af en ny monitoreringsmodel behandles og afsluttes i dette notat.
3. Indenrigs- og Sundhedsministeriets arbejde med at fastlægge en tættere og mere systematisk opfølgning, når nye målsætninger er på plads.	Afsluttet i forbindelse med notat til Statsrevisorerne af 29. august 2024.
4. Indenrigs- og Sundhedsministeriets arbejde med at fastlægge Task Force for Psykiatriområdets rolle i forhold til at følge, om lokale initiativer i regionerne bliver implementeret, og om initiativerne virker i forhold til at få nedbragt tvang.	Afsluttet i forbindelse med notat til Statsrevisorerne af 29. august 2024.
5. Indenrigs- og Sundhedsministeriets medvirken til at sikre, at det bliver analyseret, hvorfor der er betydelige forskelle på, hvordan regioner og afdelinger har anvendt forskellige tvangsformer.	Afsluttet i forbindelse med notat til Statsrevisorerne af 29. august 2024.

III. Indenrigs- og Sundhedsministeriets initiativer

5. Vi gennemgår i det følgende Indenrigs- og Sundhedsministeriets initiativer i forhold til det udestående opfølgningspunkt.

6. Opfølgningen er baseret på redegørelser og dokumentation fra Indenrigs- og Sundhedsministeriet.

Ministeriets arbejde med at implementere en ny monitoreringsmodel

7. Da Statsrevisorerne behandlede beretningen, bemærkede de, at Sundhedsministeriet i højere grad burde tydeliggøre, hvordan ministeriet følger op på målene om at nedbringe tvang i psykiatrien.

8. Det fremgik af beretningen, at Sundhedsministeriets tidligere mål var, at regionerne skulle halvere brugen af tvang i psykiatrien i perioden 2014-2020. Målet var konkretiseret i 2 målsætninger. For det første skulle andelen af bæltefikserede patienter være halveret i 2020. For det andet skulle den samlede anvendelse af tvang i psykiatrien reduceres. Beretningen viste, at andelen af bæltefikserede patienter var faldet, men ikke nok til at indfri målet om en halvering. Samtidig var den samlede anvendelse af tvang i psykiatrien steget.

9. Rigsrevisionens seneste opfølgning i 2024 viste, at Indenrigs- og Sundhedsministeriet havde indført et nyt mål. Målet var, at antallet af episoder med bæltefiksering, fastholdelse og akut beroligende medicin med tvang pr. 100.000 borgere skulle reduceres med 30 % i 2030 set i forhold til et gennemsnit over perioden 2021-2023. Målet omhandlede de 3 tvangsformer, som ifølge ministeriet var mest indgribende.

Opfølgningen viste desuden, at Indenrigs- og Sundhedsministeriet ville følge op på det nye mål med en ny monitoreringsmodel. Ministeriet forventede at offentliggøre de første resultater på baggrund af modellen i løbet af 2025.

10. Vores opfølgning viser, at Indenrigs- og Sundhedsministeriet har udarbejdet en ny monitoreringsmodel. Modellen indeholder indikatorer for de 3 tvangsformer, som indgår i det nye mål om at nedbringe tvang – bæltefiksering, fastholdelse og akut beroligende medicin med tvang. Derved er det muligt at følge udviklingen i anvendelsen af de 3 tvangsformer. Det er muligt at opgøre data fordelt på henholdsvis børn/unge og voksne, og det er ligeledes muligt at opgøre data fordelt på regioner.

Monitoreringsmodellen kan tilgås på eSundhed.dk: Monitorering af tvang i psykiatrien (2024-). Modellen ligger desuden til grund for opfølgningen på ministeriets mål i Task Force for Forebyggelse af Tvang i Psykiatriens årsrapport for 2024, der er offentliggjort i 2025. Taskforceen vil fremadrettet følge op på målet én gang om året (i 2. kvartal).

11. Vores opfølgning viser også, at antallet af episoder med de tvangsformer, der indgår i Indenrigs- og Sundhedsministeriets nye mål, er reduceret med 10 % fra et gennemsnit over perioden 2021-2023 til 2024, jf. tabel 1.

Tabel 1
Udviklingen i antal episoder med bæltefiksering, fastholdelse og akut beroligende medicin med tvang pr. 100.000 borgere

	Gennemsnit over perioden 2021-2023 ¹⁾	2024	Ændring i % fra et gennemsnit i perioden 2021-2023 til 2024 ¹⁾
Bæltefiksering	78	71	÷9 %
Fastholdelse	81	59	÷27 %
Akut beroligende medicin med tvang	173	167	÷3 %
Episoder i alt	331	297	÷10 %

¹⁾ Tallene er afrundede, og derfor afviger sumtallet i forhold til summen af de 3 tvangsformer.
Kilde: Rigsrevisionen på baggrund af tal fra Sundhedsdatastyrelsen (fra Register over Tvang i Psykiatrien pr. 14. september 2025 og Det Centrale Personregister (CPR) pr. 10. maj 2025).

Som det fremgår af tabel 1, skyldes det samlede fald på 10 % primært, at antallet af episoder med fastholdelse er faldet med 27 %. Antallet af episoder med bæltefiksering er faldet med 9 %, og antallet af episoder med akut beroligende medicin med tvang er faldet med 3 %.

12. Hele sagen kan følges på www.rigsrevisionen.dk og på www.ft.dk/Statsrevisorerne.

13. Bilag 1 viser Folketingets behandling af beretningen.

Birgitte Hansen

Bilag 1. Folketingets behandling af beretningen

Beretning (nr.), dato for Stats- revisorernes mødebehandling og minister- redegørelse(r)	Behandlet i udvalg	Gennemgang ved Statsrevisorerne og Rigsrevisionen	Udvalgs- spørgsmål (nr.)	Indkaldt til samråd	Statsrevisorerne har holdt møde med ministeren	§ 20-spørgsmål
Indsatsen for at nedbringe brug af tvang i psykiatrien (nr. 11/2020) 12-02-2021 Minister- redegørelse: Sundheds- ministeren: 06-07-2021 Udtalelser fra regionerne: Flere udtalelser	Sundhedsudvalget: 25-02-2021 24-08-2021		Sundheds- ministeren: 26-02-2021 (906) 27-08-2021 (1591) 27-08-2021 (1592) 27-08-2021 (1593) 27-08-2021 (1594) 27-08-2021 (1595) 12-11-2021 (2) 12-11-2021 (4)			Anmeldt: 12-02-2021 Besvaret: 25-02-2021